MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kodin myönteinen henki ja perheen yhteinen arjen tekeminen suojaavat lapsen ja nuoren kasvua. **JANNE TAKALA ETELÄ-SUOMEN SANOMISSA**

Tierahojen leikkaus on lyhytnäköistä

Keskustelu teiden kunnossapidosta ja rakentamisesta ryöpsähti valloilleen viime viikolla eduskunnassa. Kohu nousi, kun julkisuuteen tuli Liikenneviraston muistio, jossa suunniteltiin rajuja leikkauksia valtatieverkoston parannushankkeisiin vuosille 2016–2022.

Liikenneministeri Merja Kyllönen (vas.) kiisti jyrkästi tietävänsä mitään kyseisestä – Kyllösen giljotiiniksi nimetystä – muistiosta. Liikennevirasto oli Kyllösen mielestä puuhannut omiaan.

Ministeri Kyllösen ja Liikenneviraston suhteet ovat olleet esillä muutenkin. Kyllönen pakotti Liikenneviraston pääjohtajan Juhani Tervalan eroamaan tehtävästään aiemmin syksyllä. Sen jälkeen ministeriö on ohjeistanut Liikennevirastoa arvioimaan uudelleen tiehankkeita. (IS 20.11.)

Tiesikö ministeri ja oliko hän ohjeistanut Liikennevirastoa laatimaan uusia suunnitelmia, on poliittinen kysymys. Paljon tärkeämpi kysymys on se, kuinka tulevaisuudessa turvataan liikenneväylien kunnossapito ja rakentaminen. Jokainen tienkäyttäjä tietää, ettei aikaa ole enää hukattavaksi, vaan teiden kunnossapitoon pitää paneutua tosissaan.

Jos tiet päästetään vielä nykyistäkin huonompaan kuntoon, tulee niiden korjaaminen lähes mahdottomaksi.

Liikenneviraston muistio koski pääväylien kunnostamista. Jos näiden teiden kunnostuksesta aiotaan leikata jopa miljardi euroa, ovat seuraukset tuhoisat. Budjetoidut rahat eivät riitä edes jo päätettyjen hankkeiden toteuttamiseen.

Pääväyliäkin huonommassa kunnossa ovat alempiasteiset tiet. Valtaosa, noin 350 000 kilometriä, Suomen teistä on yksityisteitä, joiden merkitys kulkemisen ja kuljetusten kannalta on ratkaiseva. Ilman näitä teitä ei Suomessa toimi oikeastaan mikään.

Suuri osa suomalaisista asuu yksityisteiden varsilla. Suomalaisen teollisuuden raaka-ainevirrat kulkevat pieniä teitä pitkin. Esimerkiksi puukuljetukset lähtevät lähes kaikki näiden teiden varrelta.

Valtio on leikannut yksityisteiden rahoitusta rankalla kädellä. Aikaisempina vuosina valtio on tukenut asuttujen yksityisteiden parantamista 23 miljoonalla eurolla. Tänä vuonna summa on 13 miljoonaa ja ensi vuoden budjettiin on varattu enää kahdeksan miljoonaa euroa.

Liikenneministeri Merja Kyllösen (vas.) mukaan päätökset liikennehankkeista tehtiin keväällä virheellisin tiedoin.

Aukko yksityisteiden hoidossa on revennyt vieläkin suuremmaksi. Pääministeri Matti Vanhasen (kesk.) hallitus myönsi vuodesta 2009 alkaen kolmeksi vuodeksi yhteensä 30 miljoonaa euroa puuhuoltoavustusta yksityisteiden korjaamiseen. Tämä avustus päättyi viime vuonna.

Samaan aikaan, kun varsinkin alemman tieverkon kunnon annetaan rapistua, hallituksen liikenne- ja viestintäpoliittinen ministeriryhmä esittää raskaan liikenteen enimmäispainoihin lähes 30 prosentin korotusta. Jos esitys menee läpi, niin tulevaisuudessa ajoneuvoyhdistelmien kokonaispaino nousee nykyisestä 60 tonnista 76 tonniin.

Esitystä perustellaan muun muassa sillä, että se parantaa Suomen kilpailukykyä, vähentää liikenteen ympäristöpäästöjä ja alentaa kuljetuskustannuksia. Säästöiksi arvioidaan ensimmäisinä vuosina 60 miljoonaa euroa ja jatkossa noin 200 miljoonaa euroa.

Ajoneuvojen painon nousu ja teiden rapautuminen on tuhoisa yhdistelmä. Saattaa käydä niin, ettei haluttuja säästöjä tule, koska raskailla ajoneuvoilla ei ole mitään asiaa pohjattomille teille.

Asiantuntemattomissa piireissä tieasioista puhuvat poliitikot leimataan usein alentavasti sillanrumpu-poliitikoiksi. Siltarummuissakin on kuitenkin kysymys yhteiskunnan perusasiasta. Lujalle perustalle voi sitten suunnitella muuta.

Valtio on leikannut yksityisteiden rahoitusta rankasti.

Kädentaito kunniaan

Nykyisessä valmiissa maailmassa unohtuu usein, mikä merkitys oikeilla kädentaidoilla on. Mutta vaikka päivän sana ovat mallit ja kaavat, todellista käden taitoa löytyy vielä.

Tampereella järjestetyt kädentaidot-messut vetivät jälleen tänä vuonna ennätysyleisön. Kysymyksessä on Euroopan suurin käsityöalan tapahtuma.

Yksilöllisten käsityötuotteiden merkitys vain kasvaa, kun maailma ympärillä näyttää entistä enemmän samojen piirustusten mukaan tehdyltä. Kaavoihin kangistuminen antaa tilaa uusille tuotteille ja ideoille.

Hyvä esimerkki on Taito-Finlandian voittanut yritys Ruokakangas Guitars, josta on tullut merkittävä laatukitaroiden valmistaja. Ruokakankaan sähkökitara ei ole joka pojan ensi soitin, mutta ei sitä ole sellaiseksi tarkoitettukaan. Kappalehinta pyörii 4 000–8 000 eurossa. Suomalaiskitaralla soittavatkin monet ykkösmuusikot.

Koko tuote valmistetaan käsityönä. Tekijä itse sanoo, että automaatio on yritykselle kirosana. Tuotteen ostaja voi olla varma, että tuotteen tekemiseen on panostettu kaikki mahdollinen inhimillinen ammattitaito.

Yksilöllisten huipputuotteiden valmistaminen tarjoaa pienelle maalle mahtavia mahdollisuuksia. Huipputuotteen käyttäjä on valmis maksamaan esineestä myös oikean hinnan. Eivät Sveitsin käsityönä tehdyt kellotkaan olleet aikoinaan halpoja.

Käsityötuotteet voivat olla sekä käyttöesineitä että taidetta. Kummastako kulloinkin on kysymys, on sivuseikka. Työ tuo joka tapauksessa tyydytystä tekijälleen – ja tuotteen ostajalle.

VIERASYLIÖ

Turvemaiden raivauskielto linjavalinta

EU-komission esitys yhteisestä maatalouspolitiikasta (cap) kieltäisi turvemaiden raivauksen pelloksi vuodesta 2014 alkaen.

Pellonraivaus turvemaista lisää merkittävästi hiilidioksidipäästöjä ja typen kaasumaisia päästöjä maaperästä. Raivauskielto on perusteltu myös vesiensuojelun näkökulmasta, koska turvepelloilta huuhtoutuu raivauksen aikana ja viljelyvaiheessa vesistöihin huomattavia määriä eloperäistä kiintoainetta, jossa on typpeä ja fosforia.

Suomen hallitus näyttäisi lehtitietojen mukaan tukevan EU-komission esitystä. Suomessa vesien tilan parantamisen lisäksi kansallisena tavoitteena on alentaa maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä 13 prosenttia 2005–2020.

Tehtyjen selvitysten perusteella tavoitetta ei tulla saavuttamaan, ellei eloperäisten peltojen muokkausta vähennetä, eikä varsinkaan jos raivataan lisää turvepeltoja.

Raivauskielto tarkoittaisi samalla kasvavia kustannuksia ja epävarmuutta maatiloille, jotka ovat edelleen lisäpellon tarpeessa.

Rakennemuutos syynä raivaukseen

Eloperäisiä peltoja on Suomessa noin 300 000 hehtaaria eli 12 prosenttia peltopinta-alasta. Kotieläintuotannossa on eloperäisillä mailla kuitenkin huomattavasti suurempi osuus.

Turvepeltojen lisäys on MTT:n laskelmien mukaan jo johtanut noin 0,7 miljoonan tonnin CO2-ekvivalentin päästölisäykseen. Jatkuessaan turvepeltojen raivaus johtaisi edelleen samansuuruiseen päästölisäykseen vuoteen 2020.

Suomen kaikki kasvihuonekaasupäästöt olivat runsaat 74 miljoonaa tonnia vuonna 2010, josta maatalouden osuus noin 19 prosenttia. Päästöjen lisäys on suhteessa pieni, mutta merkitsisi asetetuista tavoitteista tinkimistä ja peruuttamatonta turveluonnonvarojen menetystä.

Yksi hehtaari eloperäistä peltoa tuottaa vuodessa kasvihuonekaasupäästön, joka on moninkertainen kivennäismaiden päästöön verrattuna, ja vastaa seitsemän henkilöauton vuosipäästöä.

Turvemaiden raivaukseen on johtanut maatalouspolitiikka sekä maatalouden rakenne- ja ympäristöpolitiikka.

Tilakoon ja tuottavuuden kasvua on vauhditettu EU:n rakennetukiohjelmien mukaisilla investointituilla. Kasvavien tilojen rehu- ja lantalogistiikkakustannukset ovat nousseet merkittävästi, samoin pellonhankintakustannus.

Peltolohkot ovat usein pieniä, etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa. Peltojen sijainti on usein hajanainen ja logistisesti epäedullinen. Pellon hallinnan perusteella maksettavia maataloustukia on lisätty 2000-luvulla, ja ne ovat pääomittuneet pellon hintaan.

Kallis pelto ja vähäinen tarjolle tulo ovat yhdessä lannanlevitystä koskevien säädösten kanssa johtaneet turvemaiden raivaukseen.

Raivauskielto tarkoittaisi kasvavia kustannuksia.

Maidon ja nautaeläinten kansalliset tuet nousevat etelästä pohjoiseen päin, samoin turvemaiden osuus. Osalle viljelijöistä asetelma ei ole jättänyt juuri vaihtoehtoja pellonraivaukselle.

Osatekijät, jotka ovat johtaneet turvemaiden raivaukseen 2000-luvulla, näyttäisivät jatkuvan. Seuraavina vuosikymmeninä kasvukauden pitenemisen tuoma satopotentiaalin kasvu voi lisätä pellon kysyntää edelleen.

Turvemaiden raivauskielto on maatalouden kannalta merkittävä linjavalinta.

Kannustimia tarvitaan lisää

Osa maidontuotannon kasvusta on viimeisen 10 vuoden aikana osunut maan keskiosiin ja niille alueille, joilla eloperäisten maiden osuus peltoalasta on selvästi keskimääräistä suurempi. Koko maan tasolla maidon- ja naudanlihantuotanto on ollut viime vuosina lievässä laskussa.

Jos maidontuotannon väheneminen Etelä-Suomessa jatkuu ja kasvu pysähtyy entisillä kasvualueillaan maan keskiosissa, kokonaistuotannon lasku todennäköisesti voimistuu. Tämä kasvattaisi ruuan tuontia, jolloin ruuan kulutuksen aiheuttamat ympäristövaikutukset olisivat entistä vähemmän Suomen omissa käsissä.

On kuitenkin eräitä mahdollisuuksia, joilla turvemaiden raivauskiellosta voitaisiin selvitä.

Ensisijainen ratkaisu olisi edistää peltomaan siirtymistä kotieläintilojen käyttöön erityisesti alueilla, joilla turvemaita on raivattu. Tähän ei ole nykyisellään käytössä tehokkaita keinoja.

Tilusjärjestelyt voivat tulla kyseeseen, jos löytyy siihen halukkaita viljelijöitä. Usein tätä halukkuutta ei ole siellä missä sitä tarvittaisiin.

Kunnissa, joissa kotieläintuotanto on kasvanut, pieni osa pelloista voi olla jopa viljelemättä. Pellon vuokrasopimusten 10 vuoden enimmäiskesto ja vuokrasuhteen jatkumisen epävarmuus myös kannustavat raivaukseen.

Tarvitaan lisää kannustimia jotka parantavat laajentavien tilojen mahdollisuuksia hyödyntää jo olemassa olevaa peltoalaa. Maanomistajilla on liian heikko kannustin luovuttaa maata kotieläintuottajien käyttöön, tai osallistua siihen tähtääviin tilusjärjestelyihin.

Tahtoa ja yhteistyökykyä

Lannan prosessointi voisi vähentää pellon tarvetta etenkin sikatiloilla ja korkean eläintiheyden lypsy- ja nautakarjatiloilla. Kiintoaineen ja samalla fosforin erottaminen lietelannasta vähentäisi tarvittavaa lannanlevitysalaa. Samalla tuotettaisiin edullisesti kuljetettavaa kiintojaetta fosforilannoitteeksi sitä tarvitseville tiloille ja peltolohkoille.

Fosforin erottaminen lietelannasta voi tulla kannattavaksi jo 2–3 suuren tilan yhteistyönä, tai erillisissä biokaasulaitoksissa. Kiinnostus lantafosforin erottamiseen on kasvussa, ja jo suhteellisen pienillä kannustimilla yhteiskunta voisi vaikuttaa asiaan.

Näillä keinoin vahvistettaisiin kotieläintuotannon jatkuvuutta kunnissa, joissa suuri osa pelloista on turvemaita. Tästä huolimatta tuotannon kasvu turvemailla kuitenkin pysähtyisi ja suuntautuisi kivennäismaille.

Turvemaiden raivauskielto on viime kädessä poliittinen valinta, joka antaa etulyöntiaseman kivennäismaiden viljelijöille.

Osa eloperäisten maiden viljelijöistä voisi tuottaa vähennyksiä sekä ilmasto- että vesistöpäästöissä kohtuukustannuksin muihin talouden sektoreihin verrattuna esimerkiksi maan muokkausta vähentämällä sitä säätösalaojituksella.

Keinot tavoitteisiin pääsemiseksi ovat olemassa mutta todelliset kannustimet riittämättömät. Tahto ja yhteistyökyky ratkaisevat, pystyvätkö maatalous ja yhteiskunta mahdollisuudet hyödyntämään.

HEIKKI LEHTONEN
KRISTIINA REGINA
Kirjoittajat ovat professoreita Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen Taloustutkimuksessa.

PÄIVÄN KUVA

MATTI HIETALA

Sientä pukkaa

Syksyisessä metsässä voi törmätä outoihin sieniin. Maatuvan lepän rungosta puski 25-senttistä jännän pitkulaista sientä Lohtajan Ohtakarissa lokakuussa.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: JUHA AALTOILA

Puutaseet pakkasella

Suomeen on tuotu 2000-luvulla ulkomailta pyöreää puuta ja haketta noin 7,5 miljardilla eurolla. Valtion budjetin loppusumma on tänä vuonna 52 miljardia.

Kovat ajat antavat aiheen tutkia puun tuontia. Suomen vienti supistuu ja työttömyys kasvaa – siis oikea aika tuoda puuta maahan? Puuta, joka ylitiheytenä omilla kankailla estää runkoja lihomasta tukeiksi valtavilla aloilla.

Venäjän WTO-jäsenyys lisää puun tuonnin mahdollisuuksia ja uhkia. Sanavalinta riippuu siitä, onko metsäjätin renki vaiko suomalainen puuntuottaja, jätin toimitusjohtaja vaiko koneyrittäjä?

Mitä sanoo metsäjätin osakas siitä, että yritys toi elokuussa mäntykuitupuuta yli 63 euron hintaan rajalla kuutiometriltä, kun samaa kampetta sai Suomesta tienvarteen alle 30 eurolla?

MTK:n tutkimuspäällikkö Erno Järvinen laski, mitä merkitsisi kotimaan hakkuiden lisäys 10 miljoonalla kuutiometrillä vuodessa.

Kantorahatulot kasvaisivat yli 400 miljoonalla eurolla, puukaupoista valtiolle tilitettävät verot noin 80 miljoonalla eurolla.

Jos kotimainen koivu ei kuitenkaan täysin riitä tarpeisiin, kannattaako sitä silti louhia idän puukaivoksista suut silmät täyteen?

juha.aaltoila@maaseuduntulevaisuus.fi

Kymmenen miljoonan kuutiometrin vuotuinen hakkuiden lisäys toisi kannon ja tehtaan väliseen arvoketjuun yli 5 000 uutta työpaikkaa, joista valtio saisi verotuloja noin 30 miljoonaa euroa.

Venäjän WTO-jäsenyys lisää puuntuontia, ellei säiden haltija ota vakitavakseen pitkiä sadesyksyjä ja räntätalvia.

Kotimaan metsäekspertit pohtivat äskettäin metsäpäivien kahvipuheissansa, mistä suljetaan seuraava paperikone Suomessa. Sisämaasta, aika pian, oli yleinen näkemys.

Kotimaisen kuitupuun hakkuiden lisäys lisäisi nopeimmin tukin saatavuutta, männyn, koivun, kuusen. On tuskallista ajella Itä-Suomen teitä ja nähdä laaja nuorten koivikoiden pilaantuminen harventamattomuuteen.

Jos kotimainen koivu ei kuitenkaan täysin riitä tarpeisiin, kannattaako sitä silti louhia idän puukaivoksista suut silmät täyteen?

Metsäntutkimuslaitoksen tilasto kertoo ulkomailta tuodun koivutukin maksaneen rajalla keskimäärin 70 euroa kuutiometriltä kolmivuotisjaksolla 2009–2011. Suomalainen hankintahakkaaja sai samalla 36 kuukauden jaksolla 44 euroa 68 senttiä!

Vanerin raaka-ainetta ostavan väen psykologinen silmä on saapasvarren ylämutta vyön alapuolella.

Nuoria eteviä ihmisiä täytyy saada lisää metsäalalle, tulevista konekuskeista huippututkijoiksi asti, näin ajattelimme yhdessä Metsäpäivillä marraskuun alussa.

Minkälaisen kuvan antaa metsäalasta kotimaan puuta karttava suurteollisuus. Tuontipuun ja kotimaisen puun hinnan eron ymmärtää numeerisesti peruskoulun ala-asteenkin oppilas. Ison eron perusteet olisi mukava kuulla.

Juontuu mieleeni yhä useammin ajatus, millainen metsämahti Suomi olisi, jos eko- ja merkonomit olisivatkin hoitaneet Suomen puukaupat ja markkinat metsäteknikoiden ja metsänhoitajien sijasta, ihan Korean suhdanteesta saakka?

Ja taas mouruaa kuin kilvan Neuvottomien puunostajien kuoro, tenorit ja bassot tukkivaltaisten kelirikkoleimikoiden perään, vaikka ovat jo pitkään työkseen estäneet niiden syntyä välttelemällä kotimaan nuorten metsien harvennuksia, metsänhoitoa.

LEHTIKATSAUS

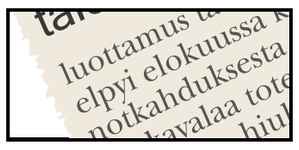

Tarhauskielto ei sytytä

Turkistarhauksen kieltämisestä tehdyllä kansalaisaloitteella ei ole **Ilta-Sanomien** mukaan Hufvudstadsbladetin kyselyn perusteella menestymismahdollisuuksia.

”Pelissä on paljon, kun kysymys on aloitteentekijöiden halusta kieltää kokonainen elinkeino, joka työllistää suoraan tuhansia ihmisiä ja välillisesti toistakymmentätuhatta. Samaan aikaan keskustellaan siitä, miten yksityiselle lohkolle pystyttäisiin luomaan 200 000 uutta työpaikkaa.

On kiistatonta, että turkistuotantoeläimiä on joissakin tarhoissa kohdeltu huonosti. Ääriesimerkeillä ei kuitenkaan pidä leimata koko elinkeinoa – sen kieltämisestä puhumattakaan. Aloitteentekijöiden kanssa on siis syytä olla eri mieltä.

Eläinten hyödyntäminen on ihmisen lajityypillinen ominaisuus. Me käytämme nahkakenkiä ja -vöitä, ja useimmat meistä syövät myös lihaa.”

Talouden talvi uhkaa keväällä

Merkit viittaavat **Itä-Savon** mielestä siihen, että taantuma ottaa haltuunsa myös Suomen.

”Ennusmerkkejä kulutuskysynnän laskusta ja tuotannollisen toiminnan hiipumisesta on luettu syksyn ajan. Talvea kohti tilanteen arvioidaan heikkenevän, ja talouden talvi saattaa odottaa ensi keväänä.”

”Uutena elinkeinoministerinä aloittanut Jan Vapaavuori (kok.) totesi viime viikolla viisaasti, että Suomessa kaikki voimat pitää laittaa kilpailukyvyn parantamiseen. Kilpailukyvyn vaaliminen on nostettava politiikan tärkeimmäksi tavoitteeksi.

Tavoite on täyttymässä, sillä pääministeri Jyrki Katainen (kok.) on jo ilmoittanut, että hallituksen kehysriihessä maaliskuussa nimenomaan Suomen kilpailukykyyn.”

”Jos hallitusohjelman taloudelliset perusteet alkavat sortua, vaikutukset ulottuvat jollakin viiveellä jokaisen suomalaisen elämään. Keinoja löytyy, jos niitä halutaan ottaa käyttöön.”

Biodieselille markkinoita

Kemiin suunniteltu biopolttoainetehdas on **Lapin Kansan** mukaan EU:n kärkihankkeita.

”EU on määrännyt jäsenvaltiot edistämään uusiutuvien energiamuotojen käyttöä ja vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä Kioton sopimuksen mukaisesti. Jäsenvaltioiden on korvattava 10 prosentin osuus polttoaineesta puhtaammalla biopolttoaineella – etanolilla tai biodieselillä – vuoteen 2020 mennessä.”

Suomi nosti tavoitteensa oma-aloitteisesti 20 prosenttiin. Tavoitteeseen pääseminen vaatii yhden uuden, suuren biojalostamon rakentamista maahan.”

”Kemin tehdas on EU:n kärkihankkeita nimenomaan julkisen tuen vähäisyyden takia. Siksi valtio ei aio tukea Vapon hanketta.”